

Warszawa, 2011-10-27

MINISTER ZDROWIA

MZ-ZP-P-070-21856-3/JM/11

p. J. Kwiecień
25.10.11
8584

Pan
Bogdan Borusewicz
Marszałek Senatu RP

Wzrosty Pani Marszałku,

Odpowiadając na pismo Pani Anny Sztark, Wicemarszałka Senatu (BPS/DSK-043-3993/11), przy którym przesłane zostało oświadczenie złożone przez senatora Ryszarda Knosala, dotyczące niedostatecznej ochrony prawnej osób cierpiących na zaburzenia psychiczne w zakresie ustanowienia na ich rzecz pełnomocnika z urzędu w postępowaniu przed sądem, uprzejmie przedstawiam następujące informacje.

Zdrowie psychiczne jest w Polsce uznawane za fundamentalne dobro osobiste człowieka, a ochrona praw osób z zaburzeniami psychicznymi należy do podstawowych obowiązków organów władzy publicznej.

Zagadnienia związane z ochroną osób cierpiących na zaburzenia psychiczne zostały uregulowane w ustawie z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. Nr 111, poz. 535, z późn. zm.) zwanej dalej ustawą. Zgodnie z art. 48 ustawy sąd może ustanowić dla osoby, której postępowanie dotyczy bezpośrednio, adwokata z urzędu, nawet bez złożenia przez tę osobę wniosku, jeżeli osoba ta ze względu na stan zdrowia psychicznego nie jest zdolna do złożenia takiego wniosku, a sąd uzna udział adwokata w sprawie za potrzebny.

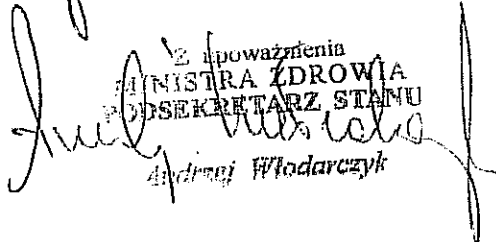
Użyte w przedmiotowej regulacji sformułowanie „sąd może” oznacza, że ocena zasadności ustanowienia adwokata z urzędu należy do sądu orzekającego, jednakże nie oznacza ona całkowitej dowolności. W przypadku gdy okoliczności sprawy uzasadniają stwierdzenie, że uczestnik postępowania nie może sam bronić swoich praw, sąd ma obowiązek ustanowienia

dla niego adwokata z urzędu (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 kwietnia 2010 r. V CSK 384/09).

Niezależnie od powyższego należy zauważyć, iż analogiczne uregulowanie występuje w postępowaniu o ubezwłasnowolnienie. Zgodnie z art. 560 *Kodeksu postępowania cywilnego* w sprawach o ubezwłasnowolnienie, o uchylenie oraz zmianę ubezwłasnowolnienia sąd może ustanowić dla osoby, której dotyczy wnioski o ubezwłasnowolnienie lub dla osoby ubezwłasnowolnionej, adwokata lub radcę prawnego z urzędu nawet bez jej wniosku, jeżeli osoba ta ze względu na stan zdrowia psychicznego nie jest zdolna do złożenia takiego wniosku, a sąd uzna udział adwokata lub radcy prawnego za zasadny.

W mojej opinii uregulowania prawne zawarte w chwili obecnej w art. 48 *ustawy o ochronie zdrowia psychicznego* gwarantują równowagę pomiędzy ochroną praw osób cierpiących na zaburzenia psychiczne, a ich prawem do samostanowienia. Obligatoryjne zapewnienie osobom chorym psychicznie w postępowaniach prowadzonych na podstawie *ustawy o ochronie zdrowia psychicznego* pełnomocnika z urzędu mogłoby być postrzegane, jako ograniczenie ich praw i swobody wyboru reprezentanta podczas toczącego się postępowania sądowego. Ponadto przyjęcie obligatoryjnego trybu ustanowienia pełnomocnika wiązałoby się z góry przyjętym a stygmatyzującym założeniem, iż każda osoba cierpiąca na zaburzenia psychiczne, z racji tego typu schorzenia posiada deficyty uniemożliwiające podejmowanie przez nią samodzielnych działań, w tym również związanych z reprezentowaniem własnych interesów przed sądem.

2 wypracowanie

Z poważnienia
MINISTRA ZDROWIA
PODSEKRETARZ STANU
Andrzej Włodarczyk